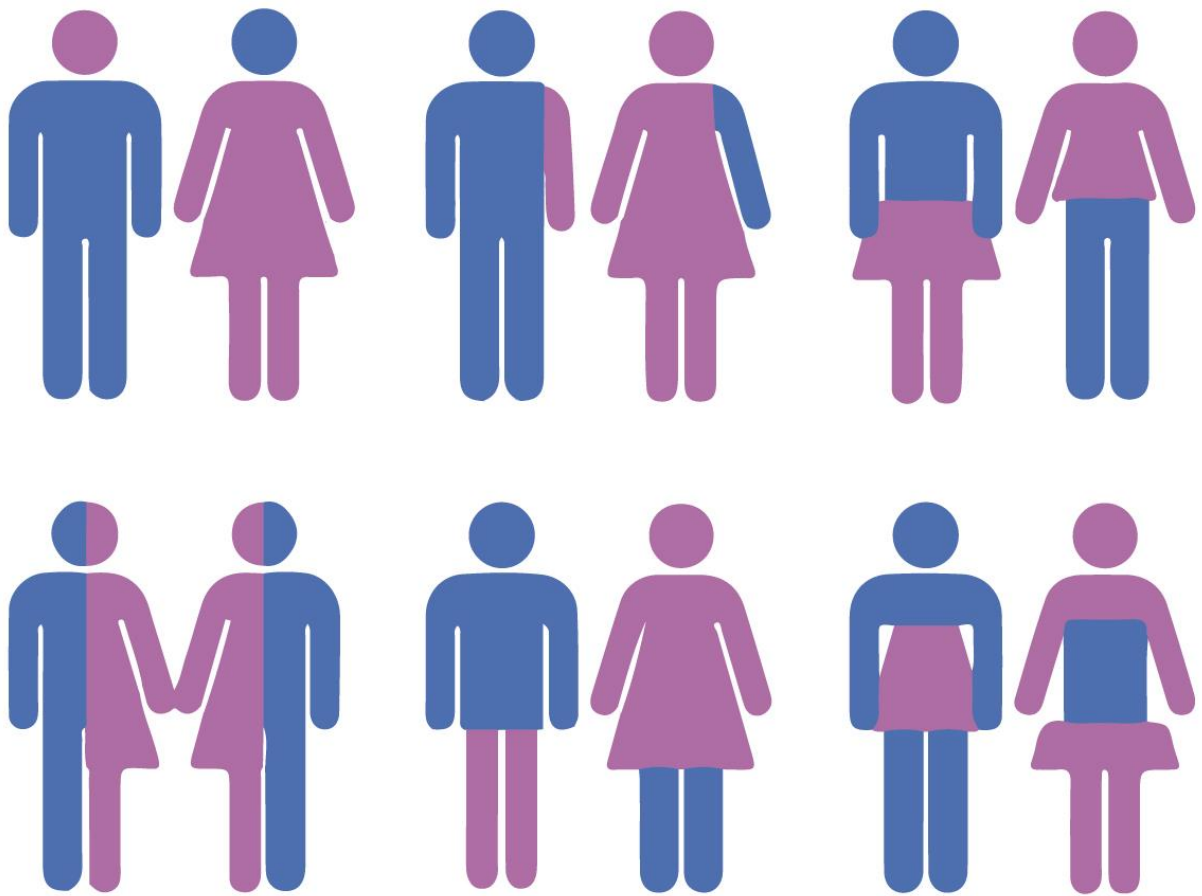

Køn i et kristent perspektiv

En belysning af hvordan man som kristen kan forholde sig til kønsdebatten

Mathilde Bech Braüner

Stud.psych.

KPI Akademi

Januar 2019

Indholdsfortegnelse

Indledning	4
Vidensbankens opbygning.....	4
Begrebsafklaring og afgrænsning.....	5
Artikel 1: Kirken og Queer – om kønsforståelsen i Bibelen og i Queer-teori	6
Kønsidentitet ifølge LGBT Danmark.....	6
Den binære kønsforståelse.....	7
Hvorfor sker opbruddet med den binære kønsforståelse?.....	7
<i>Kønsforståelsen i Queer-teorien</i>	8
<i>Den diskursive magt</i>	9
<i>Påvirkningen fra Queer-teorien</i>	10
Guds vilje med to køn – nogle bibelske perspektiver på kønsidentitet.....	11
<i>Perspektiv 1: Verden og mennesket er skabt – autoriteten er Guds</i>	11
<i>Perspektiv 2: Vi er skabt som mand og kvinde – en bekræftelse af den binære kønsforståelse</i>	12
<i>Perspektiv 3: Kønsforskelle er en styrke – ikke en begrænsning vi skal overkomme</i>	12
Opsamling på første artikel.....	14
Artikel 2: Nogle psykologiske perspektiver på køn	16
Mennesket er krop – et modsvar mod den moderne gnosticisme.....	16
Befrielsen ved grænser.....	17
For hurtige beslutninger – manglende forskning.....	18
Hvad blev der af forudsigelighed og faste rammer?.....	19
Opsamling på anden artikel.....	20
Artikel 3: En refleksion over kønsroller i kirken	21
Funktionsdeling i Bibelen.....	21
En manglende facitliste.....	22
Et bredt normalitetsbegreb.....	22

Hvordan have et bredt normalitetsbegreb i praksis.....	23
<i>Undersøg hvad Bibelen siger om køn og tal om det i menigheden.....</i>	<i>23</i>
<i>Pas på kulturskabte kønsstereotyper og giv hinanden plads.....</i>	<i>24</i>
<i>Væk med (mands)chauvinismen og de dårlige jokes.....</i>	<i>24</i>
<i>Snak med børn om køn og vis dem et bredt normalitetsbegreb.....</i>	<i>24</i>
Er der en grænse for, hvor langt vi kan brede normalitetsbegrebet ud?	25
Opsamling på tredje artikel.....	26
Artikel 4: Hvordan kan jeg som kristen møde personer med kønsidentitetsproblemer?.....	27
Et selvransagende kig.....	27
En uperfekt verden	27
At elske dem, der er anderledes end en selv.....	28
Hvordan skal vi møde personer med kønsidentitetsproblemer?.....	29
<i>Vis den, der er anderledes end dig selv, værdighed og respekt.....</i>	<i>30</i>
<i>Tør du engagere dig i en transkønnets liv?</i>	<i>30</i>
<i>Der er altid mere at sige om personen end "transkønnet"</i>	<i>32</i>
<i>Formaningens plads.....</i>	<i>32</i>
Opsamling på fjerde artikel.....	33
Samlet konklusion.....	34
Litteraturliste.....	35

Indledning

I store dele af den vestlige verden lever vi lige nu i en brydningstid. Der stilles spørgsmål ved ting, som førhen blev set som en selvfølge. Én af de ting er den traditionelle binære kønsforståelse: At der findes to køn – mand og kvinde – og at det er biologien, der bestemmer, hvilket køn du har. I mange år har de fleste danskere opfattet det som en selvfølge, at en biologisk født mand er en mand, og at en biologisk født kvinde er en kvinde. I dag er der ved at ske en opløsning af den kønsforståelse, og i stedet vinder tanker om kønsneutralitet indpas. Kønsneutralitetstankegangen kan opleves som en steppebrand, der breder sig med en styrke og hastighed, der gør den svær at forholde sig til og svær at argumentere imod.

Som kristne ønsker vi at stå fast på, at Gud har skabt os som mand og kvinde. Men hvad det vil sige er ikke sådan at få hold på. Kønsidentitetsspørgsmål er et følsomt område, og mange kristne har svært ved at navigere inden for den aktuelle samfundsdebat om forskellige kønsforståelser. Mange oplever et behov for flere svar. Mit ønske med denne vidensbank er at reflektere over, hvordan vi som kristne kan forholde os til kønsdebatten. Formålet er ikke at skabe hidsig debat eller lave sensationelle overskrifter. I stedet håber jeg, at artiklerne kan bidrage til en øget forståelse af emnet, så vi i den kristne menighed kan få en større forståelse for, hvad kønsdebatten handler om, og at vi derigennem kan forholde os til debatten på et mere nuanceret og velfunderet grundlag.

Vidensbankens opbygning

Jeg beskæftiger mig med emnet om køn gennem fire artikler. I den første artikel belyser jeg, hvilke forskelle der er på den bibelske kønsforståelse og kønsforståelsen i den kønsteoretiske retning Queer-teori. I anden artikel anvender jeg nogle psykologiske perspektiver til at argumentere for, hvorfor det er godt at fastholde en binær kønsforståelse. I tredje artikel rejser jeg – lidt dristigt – spørgsmålet om, der egentlig kan være noget godt ved kønsneutralitetstankegangen, og om den kristne menighed måske kan lære noget af det kønsneutrale. Den tredje artikel har et mere sjælesørgerisk sigte. Her belyser jeg, hvordan vi som enkeltindivider og som menighed kan møde personer, der kæmper med deres kønsidentitet på en måde, så vi ikke tramper på dem. Jeg forsøger at reflektere over, hvordan vi kan være et ekko af Jesus: Den eneste person der virkelig formår at tale sandhed og kærlighed på en og samme tid.

Begrebsafklaring og afgrænsning

I kønsdebatten findes der et hav af ord og begreber, som er kringlede at forstå. I denne vidensbank kommer jeg ikke med en udførlig redegørelse for alle begreberne. Ét begreb er dog særligt væsentligt at have kendskab til, nemlig begrebet kønsidentitet. *Kønsidentitet* kan forstås på flere måder. De fleste er dog enige om, at kønsidentitet overordnet set handler om, hvilket køn du er og opfatter dig selv som; det handler om forholdet mellem dit kropslige køn og din oplevelse af at være mand eller kvinde, maskulin eller feminin (Walker, 2017). I vidensbanken beskæftiger jeg mig primært med kønsidentitet og ikke med seksualitet. Jeg har mødt flere personer, der giver udtryk for, at de har svært ved at skelne mellem seksualitet og kønsidentitet. Her kan man lidt kækt sige, at seksualitet handler om, hvem du går i seng *med*. Kønsidentitet handler om, hvem du går i seng *som*. Seksualitet handler altså om, hvilket køn du bliver tiltrukket af. Kønsidentitet handler om, hvilket køn du er og oplever dig selv som. LGBT Danmark har en længere definition på begrebet kønsidentitet. Det vil vi se nærmere på indledningsvist i artikel et.

Artikel 1: Kirken og Queer – om kønsforståelsen i Bibelen og i Queer-teori

I denne artikel beskæftiger jeg mig med kønsforståelsen i henholdsvis Bibelen og i Queer-teorien med henblik på at identificere væsentlige forskelle mellem de to kønsforståelser. Formålet er at skabe en større forståelsesramme, så kristne er bedre udrustet, når de skal forholde sig til og navigere i kønsdebatten. Først behandler jeg kønsforståelsen i Queer-teorien og derefter kønsforståelsen i Bibelen. Inden da vil jeg dog indledningsvist redegøre for nogle af de væsentligste elementer i LGBT Danmarks definition på kønsidentitet. Den definition giver nemlig et fint indblik i, hvordan mange opfatter og taler om køn og kønsidentitet i dag. Derefter redegør jeg kort for den binære kønsforståelse, da den ofte bliver set som et alternativ til kønsforståelsen i Queer-teori.

Kønsidentitet ifølge LGBT Danmark

LGBT Danmark definerer kønsidentitet således: *"Ens kønsidentitet er ens egen vedholdende indre og individuelle oplevelse af dels sit køn [...] og dels sin krop [...] samt måder at udtrykke sit køn på"* (LGBT Danmark, 2016b). Hermed rummer kønsidentitet ifølge LGBT Danmark tre dimensioner: Det oplevede køn, det biologiske køn og det udtrykte køn. *Det oplevede køn* handler om, hvilket køn du føler og oplever dig selv som. *Det udtrykte køn* dækker over din måde at klæde dig på, dine manerer, din måde at tale på osv. *Det biologiske køn* handler om genetik og anatomi. Hermed anerkender man den biologiske side af køn i form af kønskromosomer og kropsudformning (LGBT Danmark, 2016).

Så langt, så godt. Indtil nu er der ikke noget vildt overraskende i denne kønsidentitetsdefinition. LGBT Danmark tilføjer dog en ekstra dimension til begrebet. Samtidig med at man anerkender den biologiske side af køn, mener man derudover, at det oplevede køn og det udtrykte køn vejer tungere end det biologiske køn. Det betyder, at din oplevelse af dit køn samt din måde at udtrykke dit køn på udgør de vigtigste faktorer for din kønsidentitet, uanset om de stemmer overens med din biologi. Hermed er din biologi ikke nødvendigvis definerende for din kønsidentitet. Konkret betyder det, at du biologisk set kan være mand men samtidigt føle og udtrykke dig som kvinde. Du kan også være biologisk mand, føle dig som mand, men udtrykke dig som kvinde. Den kønsforståelse åbner op for mange forskellige kønsidentiteter. På nuværende tidspunkt opererer LGBT Danmark med over 25 (LGBT Danmark, 2016).

En udtalelse fra Ángela Ponce, verdens første transkønnede Miss Universe-deltager, rammer essensen af den kønsidentitetsforståelse, vi ser hos LGBT Danmark, meget godt i

følgende citat: *"Der findes kvinder med en penis og mænd med en vagina. Den vigtigste del af være en kvinde handler om at føle sig som en kvinde"* (Christensen, 2018). Fra dette perspektiv handler kønsidentitet altså først og fremmest om, hvad du oplever og udtrykker.

At kønsidentitet ifølge LGBT Danmark ikke er bundet til biologi, betyder derudover, at din kønsidentitet ikke nødvendigvis er konstant. I og med at dit oplevede og udtrykte køn kan variere, kan din kønsidentitet skifte i løbet af livet. Hermed har man i LGBT Danmark en flydende kønsidentitetsforståelse (LGBT Danmark, 2016).

Den binære kønsforståelse

Den pluralistiske og flydende kønsforståelse, vi ser hos LGBT Danmark, bliver ofte sat overfor den binære kønsforståelse. Den binære kønsforståelse er en essentialistisk forståelse af køn og kønsidentitet. Her mener man, at der er noget indre i mennesket, der afgør ens køn. Dette "indre" er både biologi og psykologi. Tanken er, at der findes universelle, medfødte træk hos mennesket, som afgør menneskets køn, og som *ikke* er til forhandling, uanset hvilken kultur vi lever i. Med den binære tankegang kan man godt anerkende, at der både findes et oplevet og udtrykt køn, men samtidig mener man, at det er det biologiske aspekt ved kønnet, der er afgørende. Hvis du er født som mand, er du altså mand, også selvom du klæder dig eller oplever dig om kvinde. Det medfører en dualistisk eller binær forståelse af køn: Der findes kun to køn – mand og kvinde – og det køn, du har, er bestemt ud fra dine kønskromosomer, altså om du har XX- eller XY-kromosomer (Walker, 2017; Mørch, 2018).

Hvorfor sker opbruddet med den binære kønsforståelse?

I de sidste cirka 30 år er der sket en voldsom udvikling i vores kønsforståelse i Vesten. Langt de fleste mennesker har førhen haft en binær kønsforståelse. I dag får flere og flere dog en mere pluralistisk og flydende kønsforståelse, magen til den i LGBT Danmark. Særligt i de store byer og på de humanistiske uddannelser vinder den pluralistiske kønsforståelse frem (Edsinger, 2016; Vigilius, 2018; Walker, 2017). Opbruddet med den binære kønsforståelse er ikke sket ud af det blå. I flere årtier er vores samfund blevet påvirket af antagelser fra en teoretisk retning kaldet Queer-teori. Den påvirkning er for mig at se en af de væsentligste kilder til opbruddet med den binære kønsforståelse. Queer-teori beskæftiger sig med, hvordan køn og seksualitet historisk set er blevet og fortsat bliver fremstillet i kulturen og gennem sproget. En af de mest fremtrædende personer inden for Queer-teori er den amerikanske filosof og socialkonstruktivist Judith Butler. Siden start 90'erne har Butler argumenteret for, at køn ikke er en

fast entitet *i* mennesket. Køn handler derimod om praksis – om hvordan vi taler om og udtrykker vores køn. I sin bog *Gender Trouble* fra 1990 argumenterer Butler for, at køn er ikke noget, man *er*. Køn er noget, man *gør*. Køn er performativt; en handling. Køn er eksempelvis at klæde sig på en bestemt måde. Ved at tage en kjole på *performer* eller fremfører man sit køn.

Kønsforståelsen i Queer-teorien

Inden for det socialkonstruktivistiske felt, som Queer-teorien hører under, er en af de vigtigste antagelser, at den objektive fremstilling af verden ikke findes. Vi kan aldrig tilgå verden objektivt, fordi vi altid er påvirket af vores subjektivitet, kultur, historiske tid, sociale status osv. Populært sagt: Det, du ser, er påvirket af, hvilke øjne du ser med. Antagelsen er, at mennesket konstruerer sin viden om verden gennem den daglige interaktion med andre. Det betyder, at al viden, alle tanker og alle oplevelser er påvirket af kultur og sociale fænomener. Dermed er al forståelse historisk og kulturelt relativ. Ligeså er vores måde at forstå og tale om køn på. Det vil sige, at når du beskriver, hvad en mand og en kvinde er, så er de beskrivelser konstrueret ud fra den tid og kultur, du lever i.

Butler går skridtet videre og argumenterer for, at selv det biologiske køn er socialt konstrueret. Når vi beskæftiger os med køn, tænker vi ofte, at det biologiske køn danner grundlag for, hvordan vi udtrykker vores køn socialt og kulturelt. Butler (1990) argumenterer dog for, at det "*biologiske køn [...] bør forstås som effekten af det kulturelle konstruktionsapparat, der betegnes af socialt køn*" (s. 46). Hermed vender Butler kausaliteten om. I stedet for at se det biologiske køn som grundlag for det sociale køn, mener hun, at det biologiske køn er en konsekvens af, hvordan vi konstruerer vores køn gennem kulturelle praksisser. Kernen i Butlers argumentation er, at det biologiske køn ikke er en objektiv indre størrelse upåvirkelig af sociale fænomener. Butler er her inspireret af den tyske filosof Friedrich Nietzsche, der i bogen *Moralens oprindelse* fra 1887 argumenterer for, at "*der ikke er nogen væren bag en gøren [...] 'den gørende' er blot tildigtet en gøren – men denne gøren er alt*" (s. 71). Her er vi inde ved kernen i Queer-teoriens menneskesyn: Der findes ingen indre kerne i mennesket! Der findes ingen indre "væren", der styrer vores handlinger; vores "gøren". Det er et opgør med tanken om menneskelig essens. Alt er sociale handlinger – også når det kommer til dannelsen af menneskets identitet.

I forhold til køn betyder det, at der ikke findes noget indre køn, der er bestemmende for menneskets identitet og adfærd. Heller ikke det biologiske. Butler argumenterer derimod for,

at køn (både det sociale og det biologiske) skabes og forhandles gennem sociale handlinger. Køn er en social konstruktion, som vi kategoriserer ud fra – en stereotyp. Butlers antagelse er, at hvis vi gentager en handling igen og igen, og hvis vi gentagne gange overbeviser os selv og hinanden om, at vi er på en bestemt måde, så kommer vi til at tænke, at vi er sådan. Ved eksempelvis at gøre feminine ting igen og igen, overbeviser kvinder sig selv og omverdenen om, at de *er* kvinder. Kønnen findes ikke objektivt set. Det skabes ved gentagelse; ved rekonstruktion.

Den diskursive magt

Fordi kønnen er en rekonstruktion, er Butler kritisk over for, at det biologiske køn har så meget magt. Ifølge Butler (1990) er det biologiske køn lige så vigtig for menneskets identitet som andre kropslige fænomener såsom øjenfarve, højde, skostørrelse, hårfarve og hudfarve. Butler er derfor kritisk over for, at det biologiske køn bliver brugt som argument for at udelukke og inkludere personer i forskellige køns kategorier. Butler (1990) fremhæver, at vi gennem denne kategorisering udøver magt over andre ved at bestemme, hvilke handlemuligheder individet har til rådighed. Her er Butler inspireret af den franske filosof Michel Foucault og hans forståelse af diskursiv magt. Ifølge Foucault (2008, 2011) muliggør og begrænser diskurser (dvs. den måde vi taler om og fremstiller fænomener på) bestemte handlemuligheder. Prøv eksempelvis at forestille dig en kvinde. Allerede ved ordet "kvinde" forestiller du dig bestemte egenskaber, bestemt adfærd, bestemt påklædning osv. Pointen er, at forskellige køns kategorier er tillagt bestemte konnotationer. Vi forbinder det at være kvinde med bestemte egenskaber, uanset om den pågældende kvinde har de egenskaber eller ej. I de forskellige køns kategorier er der således indlejret bestemte forventninger om, hvordan du skal være og agere. Køns kategorier har dermed utrolig stor magt. De er identitetsskabende og tilrettelægger og sandsynliggør bestemt adfærd og bestemte holdninger.

En vigtig pointe her er, at der ifølge Foucault ikke blot findes én eksisterende diskurs i samfundet. Der er mange forskellige og modstridende diskurser, der kæmper om at have definitionsmagten. I Queer-teorien er man kritisk over for de dominerende diskurser, der kategoriserer mand og kvinde med bestemte egenskaber ud fra det biologiske køn. Som nævnt ovenfor har det biologiske køn ifølge Butler ikke større betydning for mennesket, end det vi tillægger det gennem gentagelser af sociale handlinger. I Queer-teorien ønsker man derfor at mindske biologiens magt over kønnen. Man bruger derfor kønsneutrale stedord som "hen".

Samtidig stiller man sig i Queer-teorien kritisk over for, at nogle kategorier betegnes som normale, mens andre betegnes som unormale. Særligt ønsker man at udfordre tankegangen om, at det heteroseksuelle og ciskønnede (folk der identificerer sig med deres biologiske køn) opfattes som normalt og naturligt, mens det homoseksuelle og transkønnede opfattes som unaturligt og anderledes. I og med at køn blot er diskurser, bestemte måder at tale om køn på, som vi gentager igen og igen, er én kønskategori ikke mere naturlig eller bedre end andre (Butler, 1990). Kritikken fra Queer-teorien går altså på, at den binære kønsforståelse er alt for snæver, for simpel, og at den undertrykker de personer, der ikke umiddelbart passer ind i de binære køns kategorier. Målet i Queer-teorien er derfor at skabe større spændvidde for, hvad der betegnes som normalt. Håbet er at skabe en verden, hvor køn ikke er en begrænsning.

Påvirkningen fra Queer-teorien

For overblikkets skyld opsummerer jeg kort de vigtigste pointer fra det foregående afsnit om kønsforståelsen i Queer-teorien. Ifølge Queer-teorien er både det sociale og biologiske køn socialt konstrueret. Der findes ingen indre kerne i mennesket. Der findes heller ikke et indre, biologisk køn, der påvirker menneskets identitet og adfærd. Køn er ikke noget, man *er*. Køn er noget, man *gør*. Køn skabes gennem gentagelser af sociale handlinger – køn er stereotyper; rekonstruktioner. Ved brug af bestemte diskurser udelukker og inkluderer vi personer i forskellige køns kategorier. Disse kategorier har bestemte konnotationer og medfører bestemte handlemuligheder og er dermed identitetsskabende. I Queer-teorien ønsker man at udfordre tankegangen om, at nogle køns kategorier er mere normale og naturlige end andre. Man ønsker også at mindske biologiens magt over kønnet. Man mener, at køn er ligeså vigtig for menneskets identitet og adfærd som menneskets øjenfarve, højde, skostørrelse, hårfarve og hudfarve. Deres håb er, at køn aldrig bliver en begrænsning.

På grund af Queer-teoriens udbredelse færdes flere og flere nu i miljøer, hvor kønsidentitet ikke anses som noget, der er givet på forhånd, hvor køn gradvist er blevet adskilt fra biologien, og hvor køns kategorierne er åbnet op. Alle børn, unge og voksne skal derfor tage stilling til gennemgribende spørgsmål om deres egen kønsidentitet. Også kristne. Der er derfor brug for bibelsk vejledning. Hvis ikke vi udvikler velargumenterede, bibelske perspektiver på køn, vil kristne søge svar på udfordrende spørgsmål andre steder (Mørch, 2018; Edsinger, 2016). Men hvad siger Bibelen så om køn? Og på hvilke områder er den bibelske kønsforståelse anderledes end kønsforståelse i Queer-teorien? Det er temaet for næste afsnit.

Guds vilje med to køn – nogle bibelske perspektiver på kønsidentitet

I Bibelens allerførste vers læser vi, at Gud skaber verden. Kort efter læser vi, at Gud skaber mennesket som mand og kvinde. Noget af det allerførste, Bibelen har at sige om mennesket, har altså at gøre med menneskets kønsidentitet (Edsinger, 2016). I 1 Mos 1,27 står der: "*Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem*". Det vers rummer mange perspektiver, og helt sikkert også flere end jeg kan belyse ud fra min teologiske viden. Jeg vil her belyse tre.

Perspektiv 1: Verden og mennesket er skabt – autoriteten er Guds

Det første perspektiv handler om, at mennesket og verden er skabt af Gud. Det betyder, at der findes noget *uden for* menneskets "gøren", uden for menneskets sociale handlinger og rekonstruktion. Der findes en Gud. Der findes en verden skabt af Gud. Objektivt set. Gud og verden er ikke noget, mennesket skaber gennem social gentagelse. Hermed har kristne en anden ontologi end Queer-teorien; vi har en anden forståelse af, hvad verden er. Vi tror, at der findes en objektiv verden, som eksisterer uafhængigt af menneskets gøre og sprog. Vi tror, at verden findes, fordi den er skabt af noget større end mennesket selv. Den er skabt af Gud. Videnskabsteoretisk vil det sige, at vi har en realistisk ontologi frem for en konstruktivistisk. I hvor høj grad, vi mennesker kan *tilgå* verden objektivt, er så til diskussion. Ikke desto mindre tror vi, at Gud, verden og mennesket eksisterer uafhængigt af menneskets sociale konstruering.

I forhold til kønsidentitet betyder det, at autoriteten skifter. I Queer-teori er kønsidentitet til forhandling mellem mennesker. Ergo er det i sidste ende mennesket, der har autoriteten til at definere og eliminere køns kategorier. I et bibelsk perspektiv er mennesket skabt. Og mennesket er (ideelt set) skabt med ét af to køn. Det betyder, at mennesket ikke har autoriteten til at definere sit køn. Den amerikanske teolog Andrew Walker behandler dette emne i sin bog *God and the Transgender Debate* fra 2017. Walker pointerer, at kønsdebatten i sidste ende er en debat om, hvem der har autoriteten: Gud eller individet. Skaberen eller skabningen. Walker argumenterer for, at fordi vi er skabt af Gud, tilhører vi Gud. Gud har som skaber ret til – eller autoritet til – at bestemme, hvad mennesket er, og hvordan mennesket skal leve. Gud som skaber ved også, hvad der er bedst for mennesket. Samtidig har han en uendelig kærlighed til mennesket. Gud elsker dig højere, end du elsker dig selv. Det viste Jesus, da han døde på korset for dig. Det vil sige, at udover at Gud *ved*, hvad der er bedst for dig, så *vil* han også det bedste (Walker, 2017). Walker argumenterer på den baggrund for, at kristne har en

autoritetskilde, som er bedre end menneskets følelser, antagelser og traditioner. Mennesket har en skaber. Det betyder, at vi – som skabninger – ikke bare kan lave om på Guds skaberværk. Det er Gud, der har autoriteten i kønsdebatten.

Perspektiv 2: Vi er skabt som mand og kvinde – en bekræftelse af den binære kønsforståelse

Et andet perspektiv, vi møder i Bibelens første kapitel er, at mennesket er skabt *som mand og kvinde*. Senere i Bibelen bekræfter Jesus dette: *"Har I ikke læst, at Skaberen fra begyndelsen skabte dem som mand og kvinde?"* (Matt 19,4). Både det gamle og det nye testamente er således tydelige omkring, at Gud skabte to køn – og kun to.

Den svenske teolog Olof Edsinger har i sin bog *Sex i en queer-tid* fra 2016 nogle spændende pointer om skabelsen og menneskets kønsidentitet. Edsinger pointerer, at Gud gennem hele skabelsen skaber med afgrænsninger. Hele skabelsesberetningen indrammes af oplysninger om, at Gud sætter grænser. Gud adskiller lys og mørke, vand og land, dag og nat, dyr og menneske, arbejde og hvile. Til sidst adskiller Gud mand og kvinde. Skabelsens princip er altså adskillelse. Grænser er en del af Guds gode skabervilje. Forskellighed og begrænsninger er en del af Guds skaberværk, en del af det at være menneske. Det betyder, at det er bibelsk at vedkende sig sine grænser. Også kønsmæssigt. Det står i klar kontrast til Queer-teorien, hvor målet er, at køn aldrig må være en begrænsning.

Fra et bibelsk perspektiv har vi det menneskelige til fælles men kønnet til forskel. Ellen Esmarch Pedersen fremhæver det således i indledningen til *Køn til debat* fra 2002: *"Vi er ens ved at være mennesker men forskellige ved at være mand og kvinde"* (s. 9). En del af den forskellighed er biologisk. Umiddelbart efter, at Gud har skabt manden og kvinden, siger han: *"Bliv frugtbare og talrige, opfyld jorden, og underlæg jer den"* (1 Mos 1,28). Mand og kvinde er kaldet til at blive frugtbare. Det kan kun ske i samspil mellem en biologisk mand og en biologisk kvinde. Når Bibelen taler om mand og kvinde, spiller biologi altså en rolle. Bestemte kønsorganer er forbundet med ét bestemt køn (Mørch, 2018). Bibelen bekræfter dermed den binære kønsforståelse: At der kun findes to køn, og at kønnet hænger sammen med biologien. De to køn er altså Guds intention ved skabelsen. I sidste ende betyder det, at hvis vi dropper den binære kønsforståelse, så går vi imod Guds skabervilje (Edsinger, 2016; Walker, 2017).

Perspektiv 3: Kønsforskelle er en styrke – ikke en begrænsning vi skal overkomme

Det tredje perspektiv omhandler, at Gud skaber mand og kvinde *i sit billede*. I 1 Mos 1,26 siger Gud: *"Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os"*. Som vi har set, står der videre:

"Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem" (1 Mos 1, 27). Bemærk at der i begge vers er et samspil mellem flertal og ental. Ved omtalen af Gud står der: "Lad os skabe mennesker i vort billede". Ved omtalen af mennesket står der: "Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem". Gud taler som et 'os' samtidig med, at han skaber i *sit billede*. Flere teologer argumenterer for, at dét er en afspejling af den treenige Gud. Det er altså den treenige, relationelle Gud, der skaber mand og kvinde. Det sætter spor. Ligesom Gud både er Far, Søn og Helligånd, er mennesket både mand og kvinde. Mand og kvinde er to adskilte og forskellige individer men udgør sammen en helhed. Sammen er de to køn en afspejling af Guds karakter. Mand og kvinde repræsenterer Guds treenige væsen (Köstenberger & Köstenberger, 2014; Walker, 2017).

I kapitel to i første Mosebog får vi at vide, at Gud skaber Eva, fordi det ikke er godt for mennesket at være alene (v. 18). Gud skaber kvinden som en hjælper, der svarer til manden (v. 18+20). Eva svarer til Adam, og alligevel er hun anderledes end ham. I et bibelsk perspektiv hører mand og kvinde altså sammen, fordi de har et gensidigt behov for hinanden; de hjælper og støtter hinanden. Samtidig er de forskellige. Men deres forskellighed og kønsmæssige begrænsning er ikke en svaghed. Det er en styrke.

Den norske professor Reidar Myhres begreb om polare strukturer, som han skriver om i bogen *Opdragelse i et helhedspædagogisk perspektiv*, kan være med til at belyse forholdet mellem mand og kvinde. Myhre taler i udgangspunktet ikke om køn her, men prøv alligevel at have forholdet mellem mand og kvinde i tankerne, når du læser citatet.

"Med polare spændingsforhold [...] støder man på to (eller flere) momenter, som synes at stå i et antinomisk [modstridende] forhold til hinanden, men ved nærmere eftersyn viser forholdet sig at være sådan, at momenterne til trods for deres forskellighed – eller netop derfor – belyser hinanden, støtter sig til hinanden og udgør en spændingsfyldt enhed, hvor det ene moment er fuldt og helt forståeligt og frugtbart i forhold til det andet. [...] Den polare struktur er i sit væsen dialektisk. Det vil sige, at de to momenter, som udgør det polare spændingsforhold, går op i en højere virkningssammenhæng, hvor begge momenter beholder sin identitet, samtidig som modsætningsforholdet mellem dem bliver overvundet" (Myhre, 1994, s. 71-72).

Køn kan siges at være sådan en polar struktur. Forskellene mellem mand og kvinde kan virke modstridende. Men sammen udgør de to køn en spændingsfyldt enhed, hvor forskellighederne mellem dem er med til at belyse hinandens væsen. I det nye testamente skriver Paulus: *"I Herren er kvinden intet uden manden og manden intet uden kvinden; for ligesom kvinden kom fra manden, bliver manden til ved kvinden"* (1 kor. 11,11). De to køn er altså dialektiske. De underbygger hinanden; konstituerer hinanden. I modsætning til, hvad man tænker i Queer-teorien, er kønsforskelle fra et bibelsk perspektiv ikke en begrænsning, vi skal forsøge at bekæmpe. Forskellighed er ikke noget, vi helst skal blive frie fra. I stedet ses forskellighed som en styrke. Med vores forskelle komplementerer vi hinanden. Forskellighed er altså i udgangspunktet en kilde til fællesskab, glæde og liv.

Opsamling på første artikel

Første artikel tydeliggør, at der er væsentlige forskelle i kønsforståelsen i Queer-teorien og kønsforståelsen i Bibelen. Ud fra ovenstående kan vi konkludere, at man i den kristne tro har en anden ontologi, end man har i Queer-teori. Ifølge Bibelen er verden skabt af Gud. Fra et bibelsk perspektiv er verden dermed ikke konstrueret af mennesket. Det betyder, at Gud har autoriteten i vores liv, og at vi som mennesker ikke har ret til at definere vores eget køn. Det står i klar kontrast til Queer-teorien, hvor man antager, at mennesket ikke har nogen indre essens. Dermed er køn (både biologisk og socialt) konstrueret af sociale praksisser. Hermed er alle køns kategorier åbne for social forhandling.

I et bibelsk perspektiv er de to køn – mand og kvinde – Guds intention ved skabelsen. De to køn hænger sammen med biologien. Dermed ses der i Bibelen en binær kønsforståelse – der er kun to køn, og kønnet afhænger af kønskromosomer. At der kun findes to køn, er ikke en fejl, men en gennemtænkt og Gudvillet beslutning. Hermed er kønsforskelle og -begrænsninger i bibelsk forstand ikke negativt. I modsætning til i Queer-teorien, hvor ønsket er, at køn aldrig er en begrænsning, er det i et bibelsk perspektiv godt at vedkende sig sine kønsmæssige grænser og godt at stå fast på forskellene mellem mand og kvinde. Forskellene på mand og kvinde er i udgangspunktet en gave. Gennem vores forskelle kan vi hjælpe og støtte hinanden, og sammen afspejler de to køn Guds karakter.

For overblikkets skyld har jeg afslutningsvist lavet en tabel over forskellene i kønsforståelsen i Queer-teorien og i Bibelen:

Kønsforståelsen i Queer-teori	Kønsforståelsen i Bibelen
Verden skabes gennem sociale handlinger. Ontologi: Konstruktivistisk.	Verden er skabt af Gud. Ontologi: Realistisk.
Mennesket har ingen indre kerne. De gør op med tanken om menneskelig essens.	Mennesket har en indre kerne. Vi er skabt med sjæl og sind og med et biologisk, kropsligt køn.
Fordi køns kategorier ikke afhænger af menneskelig essens (biologi), men skabes i sociale praksisser, er køn til forhandling.	Gud har skabt mennesket med et bestemt køn. De to køn er Guds intention, og fordi mennesket er skabt af Gud, har Gud autoritet i menneskets liv. Derfor har mennesket ikke ret til at definere sit eget køn.
Køns kategorier er begrænsende og ekskluderende.	Køns kategorier er måske begrænsende – men grænser er ikke nødvendigvis negative. Gud skaber med grænser. Kønsforskelle mellem mand og kvinde er ikke en begrænsning, vi skal overvinde, men en kilde til glæde og liv.

Artikel 2: Nogle psykologiske perspektiver på køn

I ovenstående artikel gav jeg nogle bibelske argumenter for, at den binære kønsforståelse i udgangspunktet er god og Gudvillet, og at vi derfor skal holde fast i den binære kønsforståelse. Bibelsk begrundet argumentation kan dog være svær at købe, hvis man har en anden verdensforståelse og ikke tror på Bibelen som Guds åbenbarede ord. Derfor vil jeg i denne anden artikel benytte nogle psykologiske perspektiver til at belyse, hvorfor det kan være hensigtsmæssigt at fastholde forståelsen af to biologisk afhængige køn.

Mennesket er krop – et modsvar til den moderne gnosticisme

Med ønsket om at nedtone biologiens betydning for menneskets identitet kan den kønsneutrale tankegang siges at være en moderne form for gnosticisme. I gnosticismen anses kroppen som adskilt fra menneskets indre (menneskets bevidsthed, tanker og følelser), og samtidig ophøjes menneskets indre til det egentlige, mens kroppen ses som det sekundære (Walker, 2017). I Queer-teorien ophøjer man ikke menneskets indre. I stedet har man fokus på sociale handlinger. Queer-teorien er derfor ikke gnostisk i traditionel forstand. Ikke desto mindre anser mange forkæmpere for kønsneutralitet menneskets følelser og oplevelser som vigtigere end menneskets krop og biologi. Det ser vi eksempelvis, når LGBT-Danmark opdeler kønnet i det oplevede køn, det udtrykte køn og det biologiske køn, hvor det oplevede og udtrykte køn vejer tungere end det biologiske i forhold til kønsidentitet. Uanset om man ophøjer menneskets sociale handlinger eller menneskets indre liv til det egentlige, er synet på kroppen det samme: Kroppen og kroppens betydning nedtones og negligeres. Kroppen er bare noget, vi har; noget vi kan ændre, hvis den ikke passer til vores indre liv eller udtrykte køn.

Spørgsmålet er så, om det er muligt at komme uden om kroppens betydning, når man beskæftiger sig med identitet. Den franske fænomenolog Maurice Merleau-Ponty argumenterer for, at mennesket altid er til stede i verden i form af kroppen. Han sætter således kroppen i centrum for den menneskelige eksistens. Ifølge Merleau-Ponty er kroppen ikke blot noget vi *har*, men noget vi *er* (Zahavi & Parnas, 2009). Kroppen er i verden og giver mening til og skaber mening af verden. Kroppen er således til stede i verden som subjekt. Dette kropssubjekt betegner Merleau-Ponty (2009) *egenkroppen*. Egenkroppen beskrives af Merleau-Ponty som *"det inkarnerede subjekt, som vi aldrig kan fjerne os fra"* (Olesen, 2002, s. 34). Kroppen er dermed et erfarende subjekt, og det er gennem kroppens udstrækning og evner, at hvert menneske møder og indgår i verden (Zahavi & Parnas, 2009).

Fra et kropsfænomenologisk perspektiv kan vi ikke komme uden om vores krop eller vores biologi. Heller ikke når det kommer til kønsidentitet. Du har et biologisk køn, som påvirker hver en celle i din krop gennem kønshormoner. Allerede ved undfangelsen er det for de fleste personer afgjort, om man er en dreng eller pige. Hvorvidt mandens sædcelle bærer et X-kromosom eller et Y-kromosom med sig, bestemmer dit køn (Mørch, 2018). Med andre ord er din krop på intet tidspunkt kønsneutral. Du har et biologisk køn. Det biologiske køn påvirker din krop, og din krop *er* dig. Det biologiske kan ikke elimineres eller have "en mindre indflydelse på", hvem du er. Vores biologi giver os bestemte muligheder og begrænsninger – på mange områder i vores liv – og det er vi nødt til at acceptere. Også selv om du kæmper med at føle dig tilpas i din krop. At forsøge at bestride kroppens betydning ændrer ikke på, at den *har* betydning.

Prøv eksempelvis at sammenligne LGBT's tredelte kønsforståelse med alder. Det er ikke utænkeligt at møde en 90-årig, der føler sig som en 60-årig (oplevede alder) og klæder sig selv som en 70-årig (udtrykte alder). Vedkommendes følelser og udtryk ændrer dog ikke på, at personen biologisk set er 90 år. Det vil sige, at vedkommendes krop er gammel, og at vedkommende formentlig snart skal dø. Det er et hårdt eksempel. Men tankegangen er ikke så langt fra virkeligheden. I Holland har en 69-årig mand bedt en domstol om at ændre hans alder, så han bliver 20 år yngre. Han spørger selv: "*Du kan ændre dit navn. Du kan ændre dit køn. Hvorfor kan man ikke ændre sin alder?*". Hans begrundelse er, at han oplever diskrimination på grund af sin alder (Ritzau, 2018). En del af os vil formentlig trække på smilebåndet, når vi læser ovenstående. Når det kommer til alder, giver det mening, at kroppen og biologien sætter grænser. Men det samme gør kroppen, når det kommer til køn. Der er kønsmæssige grænser, vi ikke kan ændre på. Også selvom vi gerne vil. Vi kan godt forsøge at nedbryde de to køns-kategorier og forsøge at udligne forskellene mellem mand og kvinde. Men de vil altid være der.

Befrielsen ved grænser

I forrige afsnit argumenterede jeg for, at vi *er* vores krop, og at den sammensmeltning mellem krop og identitet sætter nogle grænser for, hvem eller hvad vi kan være. Den kan være hård at sluge, hvis man kæmper med sin kønsidentitet – og hvis du kender en, der *gør* det, er det ikke sikkert, at den første samtale, du har med vedkommende om køn, skal handle om dette. Alligevel vil jeg vove pelsen og påstå, at det *for de fleste personer* egentlig er en befrielse, at biologien sætter grænser. Det er en befrielse, at noget er givet på forhånd. Ifølge den eksistentielle

psykologi findes der nogle grundvilkår i menneskets liv, som mennesket ikke kan ændre på. En væsentlig antagelse i den eksistentielle retning er, at lidelse opstår, når mennesket ikke forliger sig med og forsøger at bekæmpe grundvilkårene. Nogle af grundvilkårene er, at vi en gang skal dø, at vi har frihed i livet men samtidig ansvar for det, og at vi er bundet til vores konkrete virkelighed (Jacobsen, 2014). Så vidt jeg ved, definerer man i den eksistentielle psykologi ikke køn som et grundvilkår. For min egen del tænker jeg alligevel, at køn kan ses som et grundvilkår i menneskets liv. Det er relativt få mennesker, der er fødtes interkønnede – 0,05-1,7% pr. generation (UNFE, u.å.). For resten af os er det et vilkår at være født med ét bestemt køn. Det er et vilkår, vi kan forsøge at ændre (eksempelvis ved at få foretaget juridisk kønsskifte, klæde os anderledes, ændre vores diskurser, gennemgå operationer eller modtage hormonel behandling). Alligevel gennemsyrrer kønnet hver en celle i vores krop. Fra et eksistentielt perspektiv kan man argumentere for, at køn er et vilkår, som vi – selvom det kan være utrolig svært – gør bedst i at anerkende for at undgå mere lidelse. At forlige sig med og leve i overensstemmelse med de vilkår, man nu engang har, er den bedste måde at håndtere vilkårene på – for de kan ikke laves om. Accepten kan give en form for eksistentiel befrielse. Befrielsen fra at skulle kæmpe mod noget, som man, når alt kommer til alt, alligevel ikke har magt over.

For hurtige beslutninger – manglende forskning

Der er ingen tvivl om, at personer, der kæmper med deres kønsidentitet og føler sig fanget i en forkert krop, virkelig lider. Mange af dem bliver diskriminerede, oplever signifikant mere stress, drikker mere og forsøger tre gange så ofte at begå selvmord sammenlignet med resten af den danske befolkning (Regeringen, 2018). De mennesker skal vi møde med kærlighed og respekt. Punktum. Men måske skal vi alligevel turde spørge, om opløsningen af kønskategori-erne er den bedste vej at gå. Er løsningen på lidelsen at leve så kønsneutralt som muligt?

Den kønsneutrale ideologi har ramt os med en hastighed og kraft, at der er lavet gennemgribende ændringer i danske institutioner og love, hvis effekt vi endnu ikke kender. Der er eksempelvis endnu ikke lavet særlig meget solid forskning om, hvordan børn – på længere sigt – reagerer på at vokse op i kønsneutrale omgivelser. Meget af den forskning, der findes, er præget af politiske og ideologiske agendaer, hvor man griber efter resultater, der understøtter ens holdning – uanset om disse resultater stammer fra valid forskning eller ej (Meyer & McHugh, 2016).

Kønsdebatten er sommetider så følelsesladet, at det kan være svært at få en ordentlig debat om, hvordan det kønsneutrale egentlig påvirker mennesker. På godt og på ondt. Der er risiko for, at børn om 20 år vil spørge, hvad det var for et eksperiment, vi udsatte dem for. På nuværende tidspunkt ved vi simpelthen ikke nok om de ændringer, der bliver lavet. Lidt forskning har vi dog. På nuværende tidspunkt ved vi:

- At personer, der kæmper med deres kønsidentitet, har det psykisk dårligere sammenlignet med resten af den danske befolkning (Regeringen, 2018).
- At flere og flere personer får foretaget kønsskifteoperationer (Dreyer, 2017).
- At de fleste personer, der skifter køn, fortsat mistrives efter operationen. Denne mistrivsel kan skyldes, at man som transkønnet fortsat oplever social diskrimination efter kønsoperationen. Studier finder dog, at sociale faktorer alene ikke kan forklare mistrivsel (Meyer & McHugh, 2016).
- At flertallet af de unge, der i teenageårene oplever forvirring om deres kønsidentitet, senere identificerer sig med deres biologiske køn (Meyer & McHugh, 2016). Ikke desto mindre er det i Danmark muligt at få stophormoner, som bremser ens kønsudvikling, allerede som 12-årig eller endnu tidligere, hvis ens krop er begyndt at ændre sig i forbindelse med puberteten (Sundhedsstyrelsen, 2017). Det er således muligt for børn og unge at tage uigenkaldelige beslutninger om deres kønsidentitet, selvom de med tiden måske kunne finde ro i deres biologiske køn.

Der er brug for mere solid forskning på området, også forskning hvor man tør stille de politisk ukorrekte spørgsmål og tør fremlægge resultater, der strider imod ens politiske eller ideologiske holdninger.

Hvad blev der af forudsigelighed og faste rammer?

Fra et psykologisk perspektiv kan jeg ikke lade være med at tænke på, at vi på stort set alle områder af et barns liv hylder faste rammer, struktur og forudsigelighed. Udviklingspsykologen John Bowlby anser i sin teori om tilknytning forudsigelighed som grundlaget for tryk tilknytning, og hvordan børn senere opfatter verden og andre menneskers adfærd (Bowlby, 1998). På den baggrund kan man undres over graden af uforudsigelighed, der er kommet ind i børns liv med hele kønsneutralitetstankegangen. Pludselig bliver ikke bare barnets eget køn men også venners og forældres køn åben for forhandling. Det er da en uforudsigelighed, der vil noget. Derudover lægger man med kønsneutralitetstankegangen et kæmpe ansvar over på

barnet, der nu selv skal opfinde sin egen (unikke) kønsidentitet. Man betragter det som en frihed; en gave til barnet. Men har børn og unge virkelig brug for at skulle træffe flere valg? Har de behov for at skulle stille spørgsmålstejn ved flere ting i deres liv?

Lige nu er der en tendens til, at vi ikke tør tale om eventuelle skyggesider ved kønsneutralitet og flydende kønsforståelser. Men for mig at se gør vi os selv en bjørnetjeneste, hvis vi ikke tør overveje, hvordan kønsneutralitet påvirker menneskers liv – på godt og på ondt. Måske skal flere af os vove pelsen og spørge, om den kønsneutrale tankegang på nogle områder kan gøre mere skade end gavn. Også selvom det for tiden er meget upopulært at argumentere for en binær kønsforståelse. Også selvom vi skal vise respekt for de personer, der kæmper med deres kønsidentitet. Måske er det muligt at være kritisk over for det kønsneutrale og stadig være kærlig over for personer med kønsidentitetsproblemer. Måske behøver det ikke at være et enten-eller.

Opsamling på anden artikel

I Queer-teorien og hos LGBT-Danmark nedtones kroppens betydning for menneskets identitet med deres fokus på henholdsvis sociale praksisser og oplevede og udtrykte køn. Fra et kropsfænomenologisk perspektiv kan man dog anfægte, at det er muligt at nedtone kroppens betydning. I kropsfænomenologien anses kroppen ikke som noget, mennesket *har*, men som noget mennesket *er*. Det er gennem kroppens evner og udstrækning, at mennesker møder og interagerer med verden. Dermed kan vi aldrig komme uden om vores krop eller vores biologi. Heller ikke når det kommer til kønsidentitet. Du fødes med et biologisk køn. Det biologiske køn påvirker din krop, og din krop *er* dig. Kroppen sætter nogle grænser, som vi ikke kan ændre på. Derfor kan man – fra et kropsfænomenologisk og et eksistentiel perspektiv – argumentere for, at vores biologiske køn er et grundvilkår her i livet. Et vilkår vi kan forsøge at ændre på, men som altid vil være der, og som vi derfor gør bedst i at anerkende for at undgå mere lidelse. Også selvom det kan være svært.

Artikel 3: En refleksion over kønsroller i kirken

I artikel et og to har jeg ud fra bibelske og psykologiske perspektiver argumenteret for, hvorfor det er godt at holde fast i en binær kønsforståelse. Bibelen er tydelig omkring, at der findes to grundlæggende biologiske køn. Ikke desto mindre går Bibelen ikke i detaljer om, hvordan forskellene mellem kønnene skal komme til udtryk i praksis. Den siger overraskende lidt, når det kommer til *kønsroller*.

Alligevel har mange kristne bestemte forestillinger om, hvordan mænd og kvinder skal være og agere. Nogle af disse forestillinger er der bibelsk belæg for. Ikke alle. Derfor vover jeg at stille spørgsmålet: Er der noget i Queer-teoriens normkritik, som kristne bør tage til sig? Bør kristne på nogle områder være mere selvkritiske i forhold, hvad vi tænker, at mænd og kvinder kan og ikke kan, må og ikke må? En sådan kritisk selvrefleksion er hensigten med denne artikel.

Funktionsdeling i Bibelen

Overordnet set er Bibelen klar på, at der findes to køn, og selvom Bibelen ikke giver særlig konkrete svar på, hvordan de to køns forskellighed skal komme til udtryk i praksis, giver den os to pejlemærker.

For det første er mand og kvinde lige værdifulde. Fordi vi er skabt i Guds billede, er vi skabt med værdighed; hver en del af os, både vores sind og krop, er skabt værdifuldt. Det gælder for både mand og kvinde. I praksis betyder det, at Bibelen ikke legitimerer kønsdiskrimination. Mand og kvinde er lige meget værd – også selvom der er forskel på kønnene (Walker, 2017; Pedersen, 2002).

For det andet indebærer mand og kvindes forskellighed, at de har delvist forskellige funktioner. I Efeserbrevet skriver Paulus om funktionsdeling i ægteskabet. I kapitel 5 vers 23 kaldes manden for sin hustrus hoved. Manden kaldes til at lede. Han får til opgave at gå foran og tage ansvar. Samtidig står der, at manden skal elske sin hustru, som Kristus har elsket kirken (v. 25-33). Manden skal altså lede i ægteskabet men gøre det med Jesus som forbillede. Jesus var ikke magtliderlig, voldelig eller undertrykkende. Jesus var hengivende. Han gav sit liv for kirken. Han elskede kirken højere end sig selv. Ingen mand kan elske som Jesus. Men Jesus er forbilledet (Pedersen, 2002). I samme kapitel i Efeserbrevet kaldes kvinden til at underordne sig manden (v. 21-24). Det vil blandt andet sige, at hun tager imod sin mands hjælp

og støtter ham i at være leder (Piper & Grudem, 1991). Denne såkaldte *hovedstruktur* er kerne i de bibelske kønsidealer (Piper & Grudem, 1991).

Mange kvinder, inklusiv mig selv, har svært ved at få hold på det her. Hvad vil det konkret sige at underordne sig sin mand? Er det ikke kvindeundertrykkende? Jeg har endnu ikke fundet et godt svar på, hvorfor Gud indretter forholdet mellem mand og kvinde sådan, og jeg kan sommetider stadig mærke en indre modstand mod formaningen til kvinden. Samtidig har jeg tillid til, at Gud ved, hvad der er bedst for mig, og at han vil mig det bedste. Han har ikke en ond bagtanke med hovedstrukturen. Derudover er det vigtigt at minde sig selv om, at både mand og kvinde er skabt i Guds billede, og at mand og kvinde er lige værdifulde. En vigtig pointe her er, at hovedstrukturen ikke handler om magt. Hovedstrukturen fungerer kun i kærlighed; i oprigtig hengivelse for hinanden (Mørch, 2018).

En manglende facitliste

Bibelen er altså tydelig om, at der kun findes to køn, og at mand og kvinde har forskellige funktioner. Ikke desto mindre går Bibelen ikke i nærmere detaljer, når det handler om kønsroller eller om en mere specifik definition på maskulinitet og femininitet. Her giver Bibelen ikke nogen facitliste (E. E. Pedersen, 2002). Den manglende facitliste kan på den ene side være meget befriende. Så er der ikke én bestemt prototype, som man som kristen skal sætte alt ind på at efterligne. Hermed får en kristen kvinde lov til at være kvinde på sin egen måde. Og ligeså manden. På den anden side indebærer den manglende facitliste en risiko for, at kristne får etableret nogle kønsroller, som der ikke er bibelsk belæg for. Ofte medfører vores køn, at vi har bestemte forventninger til, hvordan vi og andre skal tænke, føle og handle. Forventninger som ofte handler mere om kultur end om Bibelen og biologi. At være kvinde i 2019 kan for eksempel indebære, at man bliver inviteret til kvindeaftner i kirken, hvor man skal strikke, spise cupcakes og tale om følelser og selvværd. Som mand bliver man inviteret til mandslejr, hvor der er LAN-party, bacon og traktortræk på programmet. Disse ting er der ikke noget galt med. Men køns kategorier kan hurtigt blive snævre og entydige, og der er fare for, at vi vedligeholder kønsroller, der er mere forankret i vores kultur og tradition end i Bibelen (Pedersen, 2002; Walker, 2017).

Et bredt normalitetsbegreb

Hvad betyder det, at Bibelen ikke går i detaljer om kønsroller og ikke giver udførlige definitioner på maskulinitet og femininitet? Jeg tror, at det betyder, at Bibelen giver os frihed til at

have et bredt normalitetsbegreb. Det vil sige et bredt spektrum for, hvad vi betegner som normal væremåde, adfærd, følelser og evner inden for de to køn. Det betyder, at der er mange måder at være mand og kvinde på. En kvinde kan være helt igennem kvinde og samtidig have reaktionsmønstre og adfærd, som nogle vil karakterisere som maskuline eller mandige. Omvendt kan en mand være feminin og stadig være mand. I Bibelen er der plads til både drenge-piger og bløde mænd (Mørch, 2018; Pedersen, 2010; Pedersen, 2002).

Den store anke i Queer-teorien, som vi så i første artikel, er, at køn ofte bliver en begrænsning. At være kvinde indebærer hurtigt, at jeg skal se ud og opføre mig på en bestemt måde, og ligeså skal manden. Kønskategoriene bliver for snævre. Derfor ønsker man i Queer-teorien at udviske forskellene mellem kønnene. Som kristne ønsker vi at fastholde en binær kønsforståelse. Men måske kan Queer-teoriens normkritik hjælpe os til at (gen)opdage, at mænd kan have typisk feminine karaktertræk – og stadig være mænd – og at kvinder ligeledes kan have typisk maskuline karaktertræk og stadig være kvinder (Pedersen, 2010). Det betyder ikke, at vi skal være kønsneutrale. Vi må fra et bibelsk perspektiv holde fast i to grundlæggende biologiske køn og hver især tage det kønsspecifikke kald til os – men hvordan vi så lige gør det, kan være meget forskelligt. Det afhænger af den individuelle person, personens omgivelser, kultur og den historiske samtid. Derfor må vi give plads til variationerne inden for de to køn.

Hvordan have et bredt normalitetsbegreb i praksis

At bryde med smalle, kulturskabte kønsroller er nemmere sagt end gjort. Så hvordan giver vi plads til et bredt normalitetsbegreb i praksis? Jeg vil her komme med fire bud.

Undersøg hvad Bibelen siger om køn og tal om det i menigheden

Hvis vi i vores menigheder vil tale om køn på en måde, der er i overensstemmelse med Bibelen, så bliver vi nødt til at støve Bibelen af og læse, hvad den siger. Og så er vi nødt til at tale om det, vi læser, i vores menigheder. Både fra prædikestolen og til kirkekaffen. At lære at samtale om køn kan betyde, at vi i den kristne menighed bliver bedre til at møde personer, der kæmper med deres kønsidentitet eller seksualitet. Hvis vi ikke har et sprog for køn, seksualitet og kønsroller, hvordan skal vi så møde dem, der faktisk kæmper med det? Og hvis vi skal være helt ærlige – hvem af os kæmper så på et eller andet tidspunkt ikke med vores køn eller seksualitet? Sammen skal vi i de enkelte menigheder blive bedre til at tage de svære snakke om køn fra et bibelsk perspektiv.

Pas på kulturskabte kønsstereotyper og giv hinanden plads

Ingen kvinde vil nogensinde kunne leve op til alle kulturens kvindelige kønsideal. Ligeledes vil ingen mand kunne leve op til alle de mandlige. Vi bliver nødt til at give hinanden plads til at variere på kønsspektret i forhold til væremåde, udseende og adfærd. Det gør vi eksempelvis ved at holde igen med vores kønsstereotype udsagn. Vi skal være varsomme, når vi udtaler os om, hvad der er typisk kvindeligt og mandigt. For selvom vi er forskellige, er vi ikke nødvendigvis forskellige på den samme måde.

At være imod kulturskabte kønsstereotyper er ikke nødvendigvis at gøre oprør mod Gud. Hvis vi tør brede normalitetsbegrebet ud, kan det være, at flere mænd og kvinder vil føle sig bedre tilpas i vores menigheder, fordi der vil være flere handlemuligheder til rådighed. Hvis det eksempelvis bliver socialt acceptabelt, at nogle mænd bedre kan lide at bage kage, læse bøger og snakke om følelser end at ordne biler, spise bacon og spille fodbold, så behøver "bløde mænd" ikke tvivle på deres mandighed, når de deltager i vores kirkearrangementer.

Væk med (mands)chauvinismen og de dårlige jokes

I tråd med ovenstående må vi stoppe med at nedværdige det modsatte køn i vores sprog og adfærd. Både mænd og kvinder er skabt i Guds billede, og begge køn er skabt med værdighed. Hver en del af os, både vores sind og krop, er skabt værdifuldt. Bibelen legitimerer ikke kønsdiskrimination eller chauvinistiske jokes. Mand og kvinde er lige meget værd – også selvom vi er forskellige. Vi må tale om køn og kønsforskelle på en sober, respektfuld og omsorgsfuld måde.

Snak med børn om køn og vis dem et bredt normalitetsbegreb

Hvis vi ønsker at have et bredt normalitetsbegreb i vores hjem og menigheder, bliver vi nødt til at ruske op i kønsstereotyperne for børn også. Det kan vi gøre på flere måder. For det første må vi tale med børn om køn. Børn kommer til at snakke om køn uanset hvad. Spørgsmålet er med hvem og hvordan.

For det andet må voksne vise børn et bredt normalitetsbegreb i praksis. Det er efterhånden kendt stof, at børn lærer af og kopierer voksnes adfærd. Derfor har børn brug for at se, at far eksempelvis godt kan græde, uden at han mister sin mandighed, og at mor godt kan blive vred og sige nej og stadig være kvinde.

For det tredje må vi, mens vi viser dem til bredt normalitetsbegreb, gøre det tydeligt, at det at der er forskel på mænd og kvinder grundlæggende er godt og Guds intention. Pointen med kønsforskellene er jo netop, at vi ikke kan undvære hinanden. Kønsforskelle er en styrke, ikke en ulempe.

Er der en grænse for, hvor langt vi kan brede normalitetsbegrebet ud?

Når vi taler om, at vi som kristne godt kan have et bredt spektrum for, hvad der er acceptabel adfærd og væremåde for mænd og kvinder, så melder et modspørgsmål sig hurtigt: Hvor langt kan vi så brede normalitetsbegrebet ud? Hvor meget elastik er der her? Behøver der slet ikke være nogle udtryksmæssige forskelle på mand og kvinde? Kan en mand eksempelvis gå med kjole og makeup uden at være i oprør mod Gud?

Her vil nogle svare, at i og med at køn udelukkede er bestemt ud fra biologien, så gør det ikke noget, at en mand går i kvindetøj, da han stadig er mand qua sin biologi. Andre vil – mig selv inklusiv – argumentere for, at det i en eller anden grad skal være muligt at skelne mellem mænd og kvinders ydre. I 5 Mosebog kapitel 22 vers 5 står der: *"Kvinder må ikke bære mandsdragt, og mænd må ikke gå i kvindeklæder. Herren din Gud afskyr enhver, som gør den slags"*. Det er direkte tale. Ud fra det vers kan man argumentere for, at der bør være en synlig forskel mellem mand og kvinde – også i forhold til påklædning. En indvending er dog, at vi er sat fri af loven gennem Kristus, og at vi derfor ikke kan bruge bibelvers fra Mosebøgerne til ret meget i denne sammenhæng. Alligevel kan jeg ikke lade være med at overveje, om verset rummer noget af Guds skabervilje. Gud har skabt to forskellige køn – intentionelt. Det er ikke meningen, at det biologiske køn skal ændres eller gemmes væk. I min optik bør vi derfor vedkende os vores biologiske køn, så det er tydeligt for alle, hvilket køn vi tilhører. Det skal selvfølgelig ske i overensstemmelse med den kultur, man lever i. Vores kultur ændrer sig med tiden, og derfor er der i forskellige kulturer og tidsperioder forskellige normer for, hvad der opfattes som typisk kvindelig og mandlig påklædning. En kvinde, der går i bukser i Danmark i år 2019, er ikke i oprør mod Gud, da det er i fuld overensstemmelse med samfundets normer. Men hvis en kvinde forsøger at skjule eller ændre sit køn ved at klæde sig som en mand, så vil jeg mene, at hun går imod Guds skabervilje. For mig at se handler det altså også om intentionen. Forsøger jeg med min påklædning at ændre mit køn? Eller står jeg ved mit køn – også ved måden jeg klæder og udtrykker mig?

Opsamling på tredje artikel

Bibelen er klar på, at der findes to køn, og vi må hver især stå ved vores biologiske køn og tage det kønsspecifikke kald til os. Men Bibelen giver ingen facitliste, når det kommer til kønsroller, maskulinitet og femininitet. Her er der altså plads til, at den kristne menighed tager noget af Queer-teoriens normkritik til sig. Det er muligt at fastholde en binær kønsforståelse og stadig have et bredt normalitetsbegreb. Selvom vi holder fast i to biologisk bestemte køn, er der mange måder at være mand og kvinde på. Det kan være udfordrende. Men det kan også være befriende. Så skal vi ikke sætte alt ind på at efterligne én bestemt prototype. Vi får i stedet lov til at være forskellige.

Artikel 4: Hvordan kan jeg som kristen møde personer med kønsidentitetsproblemer?

Et selvransagende kig

Mens jeg arbejder med denne vidensbank om køn, er der et bestemt bibelvers, der bliver ved med at poppe op i mine tanker. Det er fra Efeserbrevet kapitel 4 vers 15. Der står, at vi i den kristne menighed skal være "*sandheden tro i kærlighed*". Når vi beskæftiger os med køn og seksualitet, opstår der, som i så mange andre følelsesladede diskussioner, hurtigt to fløje i den kristne menighed. Der er strammerne og slapperne. De hårde og de bløde. Dem, der gør alt for at stå fast på Guds ord uden at rokke sig en centimeter, og dem der tager for let på dogmatikken for i stedet at fremstå rummelige og pragmatiske.

Bibelen opfordrer ikke til to lejre. Alle i den kristne menighed kaldes til både at være tro mod sandheden og til at være det i kærlighed. Vi kaldes alle til at stå fast på det, Bibelen siger, og være tydelig omkring det, og vi skal alle gøre det på en kærlig måde; med ydmyghed, mildhed, tålmodighed og overbærenhed (Ef 4,2). Desværre er det ofte sådan, at nogle af os glemmer sandheden. Men endnu flere af os glemmer kærligheden (Walker, 2017).

Hvordan kan vi undgå det, når vi beskæftiger os med kønsdebatten, og når vi møder mennesker, der kæmper med deres kønsidentitet? Som vi så i artikel to, er der ingen tvivl om, at de mennesker, der oplever vanskeligheder med deres kønsidentitet, virkelig kæmper. De oplever mere stress, drikker mere og forsøger tre gange så ofte at begå selvmord sammenlignet med resten af den danske befolkning (Regeringen, 2018). I mødet med de mennesker – hvordan kommunikerer vi så bibelske budskaber uden at træde på dem? Hvordan står vi fast på Guds ord uden at tromle hen over dem?

I denne artikel ønsker jeg at reflektere over, hvordan vi kan balancere denne spænding – at være sandheden tro i kærlighed – når vi beskæftiger os med kønsidentitet og møder mennesker, der ikke umiddelbart passer ind i vores binære kønsforståelse.

En uperfekt verden

En vigtig pointe for mig at slå fast indledningsvist er, at det at opleve kønsidentitetsproblemer er ikke synd i sig selv. Ligesom det ikke er synd at have depression. Kønsidentitetskampe er en konsekvens af syndefaldet. Guds hensigt ved skabelsen var at skabe to biologisk bestemte køn. Men ligesom alt andet i denne verden er mærket af syndefaldet, er vores kønsidentitet og seksualitet også (Walker, 2017). Ingen af os har en perfekt seksualitet eller kønsidentitet.

Nogle kæmper med deres kønsidentitet mere end andre. Men alle lever med konsekvenserne af syndefaldet på en eller anden måde. Vi lever i en brudt verden. Med uperfekte kroppe og mærkede sind. Det er vigtigt at huske, at interkønnede, homoseksuelle og transkønnede *ikke* er ramt på en særlig måde efter syndefaldet. De oplever måske flere kampe end de fleste andre. Men de er ikke særlinge. Vi er *alle* ramt – på forskellige måder og i forskellige grader – på vores seksualitet og identitet. Derfor har vi ingen grund til at pege fingre ad transkønnede eller homoseksuelle.

Dernæst er det vigtigt at huske, at det at overveje hvordan vi møder mennesker med kønsidentitetsproblemer, ikke kun er et spørgsmål om, hvordan vi håndterer mennesker *uden for kirken*. Der findes – forhåbentlig – også mennesker, der oplever disse kampe, midt i vores menigheder. Hvis ikke, må vi spørge os selv, hvorfor der ikke gør det. Jesus kom til jorden for at frelse syndere. Han kom for at læge de syge. Har vi plads til de uperfekte i vores menigheder? Måske vi har brug for at blive mindet om, at vi alle er i samme båd. Vi har alle brug for Jesus; for hans lægedom. Kristne som ikke-kristne har brug for at høre det samme budskab: Der er tilgivelse i Jesus. Er du i Kristus, er du et nyt menneske. Det gælder både ciskønnede, transkønnede, heteroseksuelle, homoseksuelle, kristne og ikke-kristne. Kønsdebatten må ikke blive en kamp mellem "dem og os". De kristne mod de ikke-kristne, heteroseksuelle mod homoseksuelle, ciskønnede mod transkønnede. Vi har alle brug for tilgivelse. Vi har alle brug for, at Jesus læger vores brudte liv – også når det kommer til seksualitet og kønsidentitet. Det sjælesørgeriske svar til den, der kæmper med sin kønsidentitet, er derfor det samme svar, som til alle andre: Der er håb i Jesus. Han kan gøre alting nyt – og han vil senest gøre det ved sin genkomst (Walker, 2017).

At elske dem, der er anderledes end en selv

Jesus kalder os til at elske. I Markusevangeliet kapitel 12 vers 29-31 siger Jesus: *"Det første bud er: Hør Israel! Herren vor Gud, Herren er én, og du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind og af hele din styrke. Dernæst kommer: Du skal elske din næste som dig selv. Intet bud er større end disse"*. Det betyder, at kærlighed aldrig kan blive et tilvalg for en kristen. At være kristen medfører, at du er kaldet til at elske andre, som du er blevet elsket af Gud (Walker, 2017). Så kan man diskutere, hvem ens næste er, og om man som kristen er kaldet til at elske hele verden. Det kan blive en længere diskussion. Jeg vil her tilslutte mig den svenske forfatter Magnus Malms definition: Min næste er ethvert menneske,

der påvirkes af mine valg. Det vil sige, at når mine handlinger påvirker et andet menneskets liv, så er det menneske min næste (Malm, 2009).

Når jeg møder mennesker med kønsidentitetsproblemer, og når jeg taler om dem med andre, så er de mennesker min næste – fordi *hvordan* jeg taler om dem, og *hvordan* jeg møder dem, påvirker deres liv. Det betyder, at når jeg – på en eller anden måde – snakker om eller er i kontakt med mennesker med kønsidentitetsproblemer, så er jeg kaldet til at elske dem. Hvad vil det sige? Det vil sige, at jeg må behandle dem, tale til og om dem på en ordentlig måde. Med respekt, ydmyghed og mildhed.

Det er måske lettere sagt end gjort. Især hvis man ikke selv oplever de store kampe med sin kønsidentitet og seksualitet. Psykologisk forskning viser, at de fleste mennesker har svært ved at håndtere personer, der er anderledes end dem selv. Inden for psykologien taler man om *The sick-sick-fallacy* og *The me-too-fallacy*, hvilket er to former for fejlslutninger, mennesker ofte laver, når vi møder og kategoriserer andre mennesker. *The sick-sick-fallacy* handler om, at vi er tilbøjelige til at tro, at folk, som ikke minder om os selv, er syge og unormale. Omvendt handler *the me-too-fallacy* om, at vi tror, at folk, som minder som os selv, er normale og raske (Vanheule, 2017). Hvis vi ikke forstår andre mennesker, og hvis deres adfærd ikke passer til vores forventninger, så er vi tilbøjelige til at stemple dem som unormale. Vi tilgår verden med en forventning om, at folk opfører sig, som vi selv og vores nærmeste gør. Jo mere anderledes en person er fra mig, desto større er sandsynligheden for, at jeg vil opleve vedkommendes adfærd som meningsløs, unaturlig og unormal (Mirdal, 2001).

Folk, som er anderledes end os selv, har vi svært ved at forstå og håndtere. Det er generelle tendenser. Så mon ikke også det gør sig gældende, når vi møder mennesker, der har en anderledes seksualitet eller kønsidentitet, end vi selv har? Vores forskellighed kan gøre svært at møde transkønnede, interkønnede og homoseksuelle med ydmyghed og mildhed. Men måske er de – jævnfør forrige afsnit – ikke så meget anderledes end alle os andre. Vi er alle ramt på et eller andet plan i vores liv. Man kan næsten høre Jesus sige: *Den af jer, der er uden synd, skal kaste den første sten* (Joh 8, 7). Forskellighed uagtet er vi kaldet til at elske – også dem vi er uenige med, og dem som er anderledes end os selv.

Hvordan skal vi møde personer med kønsidentitetsproblemer?

For de fleste er det ofte nemmere at bevæge sig på et teoretisk plan end på et praktisk. At elske og lade være med at pege fingre er nemmere sagt end gjort. Så hvordan kan jeg være

sandheden tro i kærlighed i praksis – hvordan kan jeg rent faktisk møde min næste, som kæmper med sin kønsidentitet? Jeg vil her komme med nogle overvejelser.

Vis den, der er anderledes end dig selv, værdighed og respekt

Hvordan møder man personer med kønsidentitetsproblemer på en kærlig måde? Det gør man blandt andet ved at vise dem værdighed. Alle, der kæmper med kønsidentitetsproblemer, er mennesker skabt i Guds billede. De har en urokkelig værdi alene ved at være mennesker. Derfor er der ingen plads til latterliggørelse. Ingen dårlige jokes. Ingen bagtalelse. Og ikke nok med det. Kristne bør ikke bare undgå at bagtale transkønnede eller homoseksuelle. Vi bør også *sige fra*, når andre gør det (Walker, 2017).

At være sandheden tro i kærlighed betyder også, at vi må møde dem med respekt. Ifølge Carsten Hjorth Pedersen (2002) kommer ordet respekt af "spicere", som betyder at se. Forståelsen "re-" udtrykker, at noget gentages. Pedersen (2002) fremhæver, at det at respektere grundlæggende handler om det "*at se en anden, ikke blot i forbifarten, men se igen og igen, søge bag facaden, søge til det oprindelige. Det handler om at komme i øjenhøjde med den anden og se netop det medmenneske, jeg nu står over for*" (s. 110). Respekt handler om at se medmennesket. Det rummer flere dimensioner. At se en anden person – ikke kun kortvarigt men igen og igen – tager tid. Det kan ikke lade sig gøre med en enkelt sætning eller et nik med hovedet. Det kræver engagement og nærhed. Jeg er ret glad for vendingen "at komme i øjenhøjde med den anden". Det indikerer, at der skal være balance i relationen. Det vil sige ingen bedrevenhed, ingen selvretfærdighed. Men ligeværdighed. Mellem to mennesker. Når du møder en transkønnet eller en homoseksuel, så forsøg at huske på, at det er et møde med et medmenneske. Giv den anden person oplevelsen af, at vedkommende er værdifuld og vigtig. Det gør du blandt andet ved at vise oprigtig interesse i personens liv, følelser, tanker og adfærd (Rabjerg, 2018).

Jesus kan være vores inspirationskilde her. Mennesker, der kæmper med kønsidentiteten, eller som er homoseksuelle, er ofte udsatte og diskriminerede. Hvordan mødte Jesus mennesker, der var det?

Tør du engagere dig i en transkønnets liv?

Jesus spiste sammen med samfundets udsatte; med dem ingen andre gad at være sammen med. Han havde fællesskab med dem. Vil vi det? Tør vi? Det er ikke sikkert, at alle kristne skal

have mindst én ven, der er transkønnet eller homoseksuel. Men hvis vi møder nogen på vores vej, hvordan reagerer vi så? Tager vi tid til samtale? Eller forsøger vi at undgå dem?

I bogen *Kontaktperson – At arbejde med og for mennesker med sindslidelser* pointerer psykologerne Lisette Valter og Solveig Roepstorff (2013), at man kan være sammen med mennesker, der har det svært, på to forskellige måder. Inspireret af den kendte psykolog Ernesto Spinelli fremhæver de, at der er forskel på at være der *for* en person og at være der *med* en person. At være der *for* vil sige, at man giver omsorg og yder praktisk hjælp til personen. At være der *med* handler om det stille samvær. Her *er* man i den svære situation *med* personen. Man er en åben og nysgerrig samtalepartner. Man lytter mere end man taler. Man holder lidt igen med sine gode råd og tanker og giver plads til indlevelse og eftertanke.

Nedenfor er skitseret nogle af forskellene mellem at være der for og at være der med en person. Begge dele er gode, når man kender en, der har det svært. Men ofte efterspørg dem, der har det svært, flere personer, der er villige til at være der *med* vedkommende. Mange er i stand til at give praktisk hjælp. Færre af os føler os tilpasse i det stille samvær (Roepstorff & Valter, 2013). Måske skal nogen af os øve os i at være der *med* dem, vi kender, som kæmper med deres kønsidentitet eller seksualitet. Måske har de brug for samvær med nogen, der evner at være med dem i det svære – fremfor samvær med en, der kan give alle de rigtige svar.

AT VÆRE DER MED OG FOR DEN ANDEN

- Det tavse og stille samvær
- Blot at være sammen
- Indlevelse
- Empati
- Åben og nysgerrig samtalepartner
- Ikke at ville noget bestemt sted hen med den anden
- Sætte parentes om egne holdninger, meninger og tolkninger

- Praktisk støtte
- Omsorg
- Tovholder for forskellige instanser
- Vise vej på baggrund af den andens livsverden og håb
- At træde i karakter som menneske og professionel

Der er altid mere at sige om personen end "transkønnet"

Når vi møder og taler om personer, der kæmper med deres kønsidentitet eller seksualitet, kan denne kamp eller "anderledeshed" ofte komme til at fylde uhensigtsmæssigt meget. Nogle af os kan eksempelvis være bange for at kontakte personer, der er transkønnede. "Hvad skal jeg dog sige? Har vi noget at tale om? Vi har jo intet til fælles". Vi stirrer os blinde på "det transkønnede". Vi har brug for at få proportionerne på plads. Ligesom en person med depression altid rummer flere dimensioner end blot at være deprimeret, ligeså er en person, der føler sig fanget i en forkert krop, altid mere end blot transkønnet. Der vil altid være mere at sige om personen. En person, der kæmper med sin kønsidentitet, er først og fremmest menneske. Det vil sige, at vedkommende har følelser, tanker og ønsker – præcis ligesom dig. Vær nysgerrig på det. Du kan også spørge ind til personens interesser og evner – hvad vedkommende kan lide at lave, hvad vedkommende er god til osv. Vedkommende er mere end blot transkønnet. Der er altid mere at sige – og dermed også altid mere, man kan spørge ind til. Det hænger sammen med mit forrige afsnit i artiklen – vi skal møde dem, der kæmper med kønsidentiteten eller med seksualitet, som medmennesker. Ikke som fremmede fra en fjern planet.

Formaningens plads

I størstedelen af denne fjerde artikel har jeg fokuseret på, hvordan vi viser omsorg og kærlighed til mennesker, der kæmper med deres kønsidentitet. Og det havde været nemt at slutte her. Men der er jo også den anden del... Om at være sandheden tro. Ligesom det aldrig kan være et tilvalg for en kristen at elske, på samme måde kan det aldrig være et tilvalg at være tro mod sandheden. Det er et både-og. Det rejser det svære spørgsmål: Hvordan kan jeg elske min transkønnede næste, uden samtidig at signalere at jeg støtter op om vedkommendes valg om kønsskifte? Hvordan står man fast på Bibelens kønsforståelse på en kærlig og mild måde?

Her bliver vi nødt til at overveje, hvad det egentlig vil sige at elske. Og svaret afhænger formentlig af, hvem du spørger. Er det kærligt at støtte op om en persons kønsskifte? De fleste ikke-kristne vil nok sige ja. Men i bibelsk forstand er en del af det at elske at formidle bibelske sandheder (Walker, 2017). *Kærligheden finder ikke sin glæde i uretten, men glæder sig ved sandheden* står der i Første Korintherbrev kapitel 13 vers 6.

Kristne og den kristne menighed står altså med en svær opgave her. På den ene side skal vi møde mennesker med ydmyghed, mildhed, med værdighed og i øjenhøjde. På den anden side skal vi værne om og kommunikere Bibelens normsæt, herunder formane og vejlede

hinanden, når vi går imod Guds vilje (Thomsen, 2017). Det gælder ikke kun personer, der ønsker at skifte køn. Vi har alle på et eller andet tidspunkt i vores liv brug for at blive vejledt af hinanden ud fra Bibelen. Det kan være svært, og det gør helt sikkert ondt. Men det er nødvendigt. Hvorfor? Fordi oprør mod Gud vilje fører os væk fra ham. Så vi formaner hinanden, fordi vi ønsker at nå den nye jord sammen. Målet er frelse. Og set fra dét perspektiv er formaning og formidlingen af bibelske sandheder kærligt. Fra det perspektiv er manglende formaning en misforstået form for kærlighed (Walker, 2017).

Men vi skal samtidig formane kærligt. Med tanke på, at den person, der står over for mig, er min søster eller min bror; en person der er værdifuld og elsket af Gud, og som ikke skal gå fortabt. Det vil sige, at vi skal væk med den løftede pegefing. Glem arrogancen. Hoveringen. Selvretfærdigheden. Gud vil alle menneskers frelse. Dét må være vores motivation.

Skal vi også formane de ikke-kristne personer, vi kender, der ønsker at skifte køn? Personligt tænker jeg, at formaningen er tiltænkt den kristne menighed, når en kristen er på vej væk fra Gud. Så for min egen del vil jeg sige, at formaning måske ikke er det første sted, du skal starte, hvis du har en ikke-kristen ven, der vil skifte køn. Du er fortsat kaldet til at være salt i verden. Men det at tale bibelske sandheder ind i en andens liv, kræver en eller anden form for relation. Måske er det relationen, du skal starte med. Måske skal du, som vi så i forrige afsnit, starte med at være der *med* personen.

Opsamling på fjerde artikel

Jeg har lyst til at afslutte denne artikel med et citat fra Andrew Walker, som har været en stor inspirationskilde for mig i udarbejdelsen af artiklen. Citatet lyder således:

"Hvis du eller din menighed er gode til at lytte og elske, men gradbøjer sandheden i forsøget, så er jeres udfordring at stå fast på sandheden, selv når du elsker den anden.

Husk at det at elske en anden ikke er det samme som at være enig med vedkommende, og at elske en anden sommetider kræver uenighed. For dem af os, som fristes til at prædike sandhed uden kærlighed, er vores udfordring: At vi ikke glemmer kærligheden" (Walker, 2017, s. 128, frit oversat).

Vi er ikke på jorden for at vinde debatter. Vi er her for at vidne om Jesus og for at elske andre. Vi skal være et ekko af Jesus. Lad os være den kirke, vi selv har brug for.

Samlet konklusion

I Bibelen ser vi en væsentlig anderledes kønsforståelse end i Queer-teorien og hos LGBT-Danmark. En af de væsentligste forskelle er, at verden og mennesket fra et bibelsk perspektiv er skabt af Gud, og at Gud har skabt mennesket med biologisk bestemte køn. Det betyder, at menneskets køn ikke er et resultat af social konstruktion og dermed ikke til forhandling. En anden væsentlig forskel er, at kønsmæssige forskelle fra et bibelsk perspektiv ikke er en begrænsning, der skal overvindes. I Bibelen fremgår det, at forskellene på mand og kvinde er Guds intention ved skabelsen og i udgangspunktet en styrke. Gennem deres forskellighed supplerer mand og kvinde hinanden. I modsætning til i Queer-teorien, hvor ønsket er, at køn aldrig er en begrænsning, er det i et bibelsk perspektiv derfor godt at vedkende sig sine kønsmæssige grænser og godt at stå fast på forskellene mellem mand og kvinde.

Fra et bibelsk perspektiv giver det derfor mening at fastholde en binær kønsforståelse. Hvis vi vender os mod psykologiske retninger som kropsfænomenologien og den eksistentielle psykologi, kan vi finde yderligere belæg for fastholdelsen af en binær forståelse. Fra et kropsfænomenologisk perspektiv er kroppen ikke noget, mennesket *har*, men noget mennesket *er*. Det er gennem kroppen, at mennesker møder og interagerer med verden. Dermed kan vi aldrig komme uden om vores krop eller biologi. Kroppen sætter nogle grænser, som vi ikke kan ændre på. Derfor kan man fra et kropsfænomenologisk og et eksistentielt perspektiv argumentere for, at vores biologiske køn er et grundvilkår her i livet. Et vilkår vi kan forsøge at ændre på, men som altid vil være der, og som vi derfor gør bedst i at anerkende for at undgå mere lidelse. Også selvom det kan være svært.

Der er således flere gode argumenter for at fastholde en binær kønsforståelse. Samtidig må vi overveje, *hvordan* vi gør det. På nogle punkter bør kristne tage noget af Queer-teoriens normkritik til sig. Bibelen giver ingen facitliste, når det kommer til kønsroller, maskulinitet og femininitet. Så selvom vi må fastholde to biologisk bestemte køn, så er der mange måder at være mand og kvinde på. Dermed må vi være kritiske over for normer og kønsroller, der handler mere om tradition og kultur end om Bibelen. Samtidig må vi – mens vi fastholder en binær kønsforståelse – være i stand til at rumme de personer, der ikke umiddelbart passer ind eller føler sig til rette i det binære kønssystem. Her skal vi være sandheden tro i kærlighed. Vi skal stå fast på de bibelske sandheder, men vi skal gøre det på en kærlig måde; med ydmyghed, mildhed og tålmodighed. Vi er ikke på jorden for at vinde debatter. Vi er her for at vidne om Jesus og for at elske andre. Derfor må vi være den kirke, vi selv har brug for.

Litteraturliste

- Bowlby, J. (1998). The role of attachment in personality development. I *A Secure Base*. London: Routledge.
- Butler, J. (1990). *Gender trouble: feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Christensen, K. M. (2018). Mød Ángela Ponce - verdens første transkønnede Miss Universe-deltager. Hentet 2. august 2018, fra <https://www.dr.dk/nyheder/udland/moed-angela-ponce-verdens-foerste-transkoennede-miss-universe-deltager>
- Dreyer, P. (2017). Flere får kønsskifteoperationer: »Tidligere sagde folk: Bvadr, det er ulækkert«. Hentet 9. november 2018, fra <https://www.berlingske.dk/samfund/flere-faar-koensskifteoperationer-tidligere-sagde-folk-bvadr-det-er-ulaekkert>
- Edsinger, O. (2016). *Sex i en Queer-tid*. Svenska Evangeliska Alliansen.
- Foucault, M. (2008). *Ordene og tingene: en arkæologi om humanvidenskaberne*. Frederiksberg: Det lille Forlag.
- Foucault, M. (2011). *Overvågning og straf: fængslets fødsel*. Frederiksberg: Det lille Forlag.
- Jacobsen, B. (2014). Humanistiske og eksistentielle teorier om personligheden. I *Personlighedspsykologi – en grundbog om personlighed og subjektivitet* (s. 30). Kbh.: Hans Reitzel.
- Köstenberger, A. J., & Köstenberger, M. E. (2014). *God's design for man and woman: a biblical-theological survey*. Wheaton, Illinois: Crossway.
- LGBT Danmark. (2016a). LGBT^[P]_[SEP] Danmark - Politisk program. Hentet 2. september 2018, fra <http://lgbt.dk/om-os/vision-og-strategier/>
- LGBT Danmark. (2016b, marts 6). Kønsidentiteter og kønsforståelser. Hentet 21. december 2018, fra <http://lgbt.dk/ordbog/koensidentiteter-og-koensforstaaelser/>
- Malm, M. (2009). *Et hjerte større end verden: at følge Jesus med bjergprædiken som pejlemærke*. Frederiksværk: Boedal.
- Merleau-Ponty, M. (2009). *Kroppens fænomenologi*. Helsingør: Det lille Forlag.

- Meyer, L. S., & McHugh, P. R. (2016). *Sexuality and Gender - Findings from the Biological, Psychological, and Social Sciences*. The New Atlantis.
- Mirdal, G. (2001). OM OPLEVELSEN AF DE ANDRES LIDELSER. Tiltrædelsesforelæsning. *Psyke & Logos*, 22(1), 13–13.
- Myhre, R. (1994). *Oppdragelse i helhetspedagogisk perspektiv*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Mørch, M. (2018). XY og XX i Bibelen. *Budskabet*, (5), 6.
- Nietzsche, F. (2010). *Moralens oprindelse: et stridsskrift*. Frederiksberg: Det lille Forlag.
- Olesen, J. (2002). Kroppens filosofi: med baggrund i Maurice Merleau-Pontys forfatterskab. I *Kognition & Pædagogik* (Bd. 12).
- Pedersen, C. H. (2002). Opdragelse, undervisning, læring og dannelse på kristen grund. I *Pædagogik i kristent perspektiv* (s. 104–123). Credo.
- Pedersen, C. H. (2010). *Mand dig op! Mere maskulinitet i hjem, børnehave, skole og kirke*. Hillerød: Kristent Pædagogisk Institut.
- Pedersen, E. E. (2002). Introduktion. I *Køn til debat: ni essays om køn, identitet og selvforståelse*. Kbh.: Credo.
- Piper, J., & Grudem, W. A. (Red.). (1991). *Recovering biblical manhood and womanhood: A response to Evangelical feminism*. Wheaton, Ill: Crossway Books.
- Rabjerg, O. (2018). Mød dit medmenneske! *Budskabet*, (5), 3.
- Regeringen. (2018). Handlingsplan til fremme af tryghed, trivsel og lige muligheder for LGBTI-personer. Hentet 4. september 2018, fra <https://www.regeringen.dk/nyheder/regeringen-lancerer-handlingsplan-paa-lgbti-omraadet/>
- Ritzau. (2018). Hollandsk mand vil have domstol til at gøre ham yngre | Udland | fyens.dk. Hentet 9. november 2018, fra <https://www.fyens.dk/udland/Hollandsk-mand-vil-have-domstol-til->

at-goere-ham-yngre/artikel/3299205?fbclid=IwAR3X6bT_1gJ7Y0C9aV-

pqjuCz_qoGHgp2YVICt0DbEZIPguHYAXdSjZlbRtA

Roepstorff, S., & Valter, L. (2013). *Kontaktperson: at arbejde med og for mennesker med sindslidelser*. Kbh.: Hans Reitzel.

Sundhedsstyrelsen. (2017). FAQ om kønsidentitet. Hentet 9. november 2018, fra

<https://www.sst.dk/da/sundhed-og-livsstil/koensidentitet/faq-om-koensidentitet>

Thomsen, L. D. (2017). Køn og komplementarisme i kirken.

UNFE. (u.å.). Fact Sheet - Intersex. UNFE - United Nations Free & Equal.

Vanheule, S. (2017). Dynamics of Decision-Making: The Issue of Reliability in Diagnosis. I

Psychiatric diagnosis revisited. From DSM to clinical case formulation. (s. 7–77). Cham:

Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-44669-1_2

Vigilius, M. (2018, maj 8). Den kønsneutrale bølge. Hentet 6. september 2018, fra [http://www.nyt-](http://www.nyt-liv.dk/resource/den-koensneutrale-boelge/)

[liv.dk/resource/den-koensneutrale-boelge/](http://www.nyt-liv.dk/resource/den-koensneutrale-boelge/)

Walker, A. T. (2017). *God and the transgender debate: what does the Bible actually say about gender identity*. Centralia, WA: The Good Book Company.

Zahavi, D., & Parnas, J. (2009). Bevidsthed - et grundlæggende emne i psykiatrien. I *Klinisk Psykiatri*. København: Munksgaard.